

עת"א 2981/06/17 - אהרון אוהב ציון, נגד ועדת השחרורים, מדינת ישראל - היועץ המשפטי לממשל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 2981-06-17 אוהב ציון(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני כבוד השופט יונתן אברהם - אב"ד

כבוד השופט ג'ורג' אזולאי

כבוד השופט חנא סבאג

אהרון אוהב ציון, (אסיר)

ע"י ב"ד עו"ד דוד יפתח

העותר

נגד

המשיבות

1. ועדת השחרורים

2. מדינת ישראל - היועץ המשפטי לממשל

עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים בכלא צלמון מיום 29.5.17 בראשות כבוד השופט בדימוס אבי הבר, חברי הועדה אלי סבו ויהודה מילוא וכן נציגת שב"ס, סג"ד הילה בר גל שוורץ, אשר דחתה את בקשת העותר לשחרור על תנאי.

פסק דין

כבוד השופט יונתן אברהם - אב"ד

רקע

העותר שפוט למאסר שני (מאסר ראשון רוצה בעבודות שרות), למשך 3.5 שנים בגין עבירות של מירמה, זיוף, החזקת מקום להימורים, קבלת נכסים שהושגו בפשע, וכן עבירות על פקודת מס הכנסה ומע"מ. בגזר הדין הוטל על העותר גם קנס בסך חצי מיליון ₪, או 15 חדשי מאסר תמורתו.

מועד שחרורו המלא של העותר יחול ביום 01/08/18.

בהגיע מועד שני שלישים ממאסרו ביום 06/04/17, הגיש העותר בקשתו לשחרור על תנאי, זאת לאחר שעבר בתקופת כליאתו הליך טיפולי משמעותי (כך לפי דוחות גורמי הטיפול) וכן לאחר שהוכנה עבורו תכנית שיקום בקהילה של הרשות לשיקום האסיר.

ביום 23/04/17 התכנסה ועדת השחרורים לדון בבקשת העותר לשחרור מוקדם. הדיון נדחה פעמיים מסיבות שונות. לבסוף, דחתה ועדת השחרורים את הבקשה.

ביום 17/05/17 נדונה עתירת העותר כנגד החלטת הוועדה הנ"ל. בפסק דין שניתן ע"י בית משפט זה, הוחלט להחזיר את הדיון לוועדה על מנת שתאפשר לעותר לטעון בעניין המידע המודיעיני על יסוד פרפרזה נכונה של המידע הנ"ל וכמו כן על מנת שתתייחס בהחלטתה גם לטיעוני הצדדים באשר לאי תשלום הקנס שהוטל על העותר.

ביום 29/05/17 התקיים בפני ועדת השחרורים הדיון המחודש בעניינו של העותר. גם הפעם נדחתה בקשתו וזאת לאחר שהצדדים השלימו טיעוניהם בפני הוועדה.

וועדת השחרורים נימקה כי שבה ובדקה את המידע המודיעיני שהובא בפניה והגיעה למסקנה, על אף הטיעון לאחר שינוי הפרפרזה, כי יש במידע המודיעיני כדי לקבוע ששחרור העותר עלול לסכן את שלום הציבור.

כמו כן ציינה הוועדה כי בדקה את עניין אי תשלום הקנס וכי לדעתה לא קיים העותר את המוטל עליו בגזר הדין בעניין זה. עוד ציינה כי האזכור הראשון לקנס עלה ביום 01/07/17.

כמו כן ציינה הוועדה כי אין היא מאמצת את דעתו של ב"כ העותר לפיה אסור היה לעותר לשלם את הקנס לאחר שהגיש בקשה לפשיטת רגל. הוועדה סברה כי היה על העותר להצהיר (בהליך הפש"ר שנקט) מיידית על כך שתלוי ועומד נגדו קנס כספי בסכום של 500,000 ₪, דבר שלא נעשה על ידו.

בשל הנימוקים הנ"ל דחתה הוועדה בשנית את בקשת השחרור על תנאי. מכאן העתירה בפנינו.

טענות העותר

בטיעונו בפנינו הדגיש ב"כ העותר את ההליך הטיפולי המשמעותי שעבר העותר, את הערכת גורמי הטיפול בדבר הפחתת מסוכנותו, והמלצתם לשחרורו על תנאי.

ב"כ העותר טען כי לא יעלה על הדעת שרק בשל כך שקיים מאן דהוא המעוניין לפגוע בעותר, תידחה בקשת העותר לשחרור על תנאי. לטענתו, בית המשפט העליון קבע כי תפקיד המשטרה הוא להגן על הציבור, ואין לתת משקל לקיומם של איומים על שלום העותר, בזיקה לשחרורו על תנאי. כן טען כי עמדת המשטרה בהצגת המידע הנ"ל לקיומו של חשש לפגיעה בעותר, אינה מתיישבת עם הסכמתה, פעם אחר פעם, להוצאת העותר לחופשות של 72 שעות, תוך הגבלה אחת בלבד והיא, שלא יצא ממקום מגוריו.

לעניין הקנס טען ב"כ העותר כי הוועדה לא הציגה דיעה ברורה ולא באה בהחלטתה אמירה, האם בשל אי תשלום הקנס מגיע או לא מגיע לעותר שחרור על תנאי.

לטענתו, אין להשוות במקרה דנן של אי תשלום קנס, למקרים של אי תשלום פיצויים לקרבן עבירת מירמה, זאת, משום שעל אי תשלום קנס יש חלף מאסר. ב"כ העותר הביע תמיהה, מדוע לא הופעל חלף המאסר בחלוף המועד אחרון לתשלום, 30/05/13.

לטענתו, ביום 23/04/13, בטרם חלף המועד לתשלום הקנס, הגיש העותר בקשת פשיטת רגל ומרגע הגשתה, אסור היה לעותר לשלם את הקנס משום שבכך היה מבצע העדפת נושה בניגוד לחוק.

כן טען ב"כ העותר כי מיום מעצרו של העותר בשנת 2002, הוטל צו עיקול ותפיסה על כל רכושו ונכסיו. עוד טען כי עפ"י הדין, יש לצו הכינוס שהוצא כנגד העותר השלכות (על אף שהקנס, שהינו חוב בר תביעה בהליך פשיטת הרגל, אינו חוב עליו יחול צו הפטר ככל שיינתן), שכן, בשל צו הכינוס, לא ניתן להפעיל את חלף המאסר הנ"ל.

לטענת העותר הוא נענש פעמיים, פעם בשל כך כי לא הוא יכול לקבל שחרור מוקדם, עקב איסור תשלום הקנס ופעם נוספת בשל כך שנמנע ממנו להמיר את חלף הקנס במאסר.

עוד טען בפנינו ב"כ העותר כי כל רכושו של העותר עוקל ונתפס וכי הנאמן בפשיטת הרגל, מוכר את הרכוש הנ"ל וחלק מן התמורה ישולם עבור הקנס (לא הוצגו בפנינו אסמכתאות או נתונים לגבי נכסים שנתפסו או שווים).

לטענת ב"כ העותר, בשל כך שכל רכושו הנ"ל נתפס, גם לא עלה בידו לשלם את הקנס במהלך התקופה שניתנה לו לשלמו ועד לתחילת הליך פשיטת הרגל.

כן היפנה להחלטת ושר"ר 64888/01/17 ר.ת. נ. מ"י (מיום 05/06/17) וטען כי גם שם לא שילם האסיר את הקנס ולמרות זאת הוא שוחרר על תנאי. ב"כ העותר מצא לציין כי בראש הרכב ועדת השחרורים בעניין תשובה הנ"ל יישב גם כן היושב בראש הרכב ועדת השחרורים שנתנה ההחלטה מושא העתירה דנן.

תשובת המשיבה

ב"כ המשיבה ביקשה לדחות העתירה.

בתשובה לטענה כי העותר נענש פעמיים, השיבה ב"כ המשיבה, כי העותר מבקש ליהנות באופן כפול: גם לא לשלם את הקנס משך שנה שלמה שבה יכל לשלמו וגם, ככל שתתקבל בקשתו לפשיטת רגל, וישולמו למדינה כספים חלקית בהליך הפש"ר, המשיבה לא תוכל לממש את חלף המאסר.

כמו כן טענה לחוסר תום לב מצידו של העותר בהליך הפש"ר.

לטענתה, עת הגיש את בקשתו לפשיטת רגל, לא גילה העותר לבית המשפט כי קיים כנגדו הקנס הנ"ל.

בכך, מנע מהמדינה כמשיבה באותו הליך, לשקול את השיקולים הנכונים, לרבות להגיב תגובה גם בעניין זה באותו הליך.

היא היפנתה בעניין זה לתיק פש"ר 376/01 בעניין **מזרחי** וכן לתיק אזרחי 1836/06, שבהם נאמר כי בין יתר הבדיקות שבדוק בית המשפט לפני הכרזה על פשיטת רגל, נבדק גם עניין תום הלב ובמיוחד אם חלק מן החובות של מבקש פשיטת הרגל, הינם חובות שנולדו בעבירה.

נטען כי מדובר בשיקול משמעותי אם להכריז על העותר כפושט רגל.

כן טענה בעניין זה כי העותר המתין את מרבית התקופה שניתנה לו לתשלום הקנס וכחודש לפני תום אותה תקופה, הגיש את הבקשה לפשיטת רגל, כאמור מבלי להזכיר את הקנס.

לטענתה, בצדק הוחזר הדיון לוועדה על ידי בית המשפט בהליך הקודם בעניינו של העותר, על מנת שתשקול גם את עניין הקנס.

באשר לטענת העותר, כי הועדה לא אמרה אמירה ברורה בנוגע לקנס, השיבה כי הועדה ציינה שלא השתכנעה מהנימוקים הארוכים של ב"כ העותר אשר נטענו במשך שני דיונים ודי בכך להבין כי היא דוחה את טענותיו בעניין זה.

באשר למידע המודיעיני, שבה וטענה כי המידע מלמד כי העותר מעמיד את הציבור בסכנה, שכן, על אף שמדובר בכוונות פגיעה מצד אחרים כלפי העותר, עדים אנו למקרים רבים שבהם במהלך סכסוך בין עבריינים, מתפתח אירוע של ניסיון פגיעה בעבריין על ידי עבריין אחר, אשר במהלכו מוצאים את מותם, או למצער נפגעים, אזרחים תמימים.

לטענתה, בעניין זה אין להתערב בהחלטת הועדה, שכן, הסכנה לציבור עולה מן המידע.

עוד טענה בתשובה לטענת העותר כי המשטרה לא התנגדה ליציאה לחופשות, אולם יש להבחין בין חופשה של 72 שעות בה נמצא האסיר בתנאים מגבילים, לעומת שחרור מוקדם שבו הוא מתהלך חופשי כל הזמן על כל המשתמע מכך.

דין והכרעה

סעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א - 2001 (להלן: "**חוק שחרור על תנאי**"), קובע כי טרם תורה ועדת השחרורים על שחרורו של אסיר על תנאי, תוודא הועדה כי האסיר ראוי לשחרור וכי לא יהא בשחרורו כדי לסכן את הציבור.

סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי מונה 3 סוגי שיקולים עיקריים שעל הועדה לשקול והם:

א. המסוכנות הנשקפת לציבור מן האסיר.

ב. סיכויי שיקומו של האסיר.

ג. התנהגות האסיר במהלך כליאתו.

ברע"ב 9837/03 **רחמים גרסיה נ. ועדת השחרורים** (20/01/04) נקבע, כי המסוכנות היא שיקול מרכזי וראשון במעלה בהחלטתה של ועדת השחרורים אם ראוי אסיר לשחרור על תנאי.

סעיף 9 הנ"ל לחוק שחרור על תנאי, מורה לועדה להביא בחשבון בין שיקוליה הנ"ל, במסגרת תת סעיף 9 (1), גם:

"9 (1) ... קנס או פיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין שהוא חויב בהם בגזר הדין כאמור, האם שילמם ואם לא שילמם - הסיבות לכך..." (ההדגשות בקו שלי - י.א.).

בהלכה הפסוקה הדגישו בתי המשפט כי בעת בחינת סיכויי והליכי שיקומו של אסיר, אשר הורשע בעבירות מרמה, חלק חשוב מהליך שיקומו הינו תשלום פיצוי כאקט המלמד על חרטה כנה שקיבל על עצמו לאחר שפגע בקורבנותיו הנ"ל.

עיון בסעיף 9 (1) לחוק שחרור על תנאי המפורט לעיל, מלמד כי לעניין השיקולים שיש לשקול, העמיד המחוקק את הקנס באותו מעמד של הפיצוי.

אכן, אין גם מקום לקבוע סטנדרטים שונים בנוגע לשני הפריטים הנ"ל, שכן, הפיצוי נקבע בדרך כלל מקום בו בוצעה עבירת המרמה כלפי פרט או פרטים כלשהם ספציפיים בתוך החברה.

הקנס אמנם משולם לקופת הציבורית, אך הוא מהווה סוג של גמול לציבור, בדומה לפיצוי ליחיד, מקום בו העבירות שנעברו, כמו גם במקרה דנן, הן עבירות מרמה בהיקף עצום, שפגעו בציבור רחב ולא ספציפי.

אזכיר כי במקרה דנן, בין שלל העבירות בהן הורשע העותר, מצויות גם עבירות של התחמקות מתשלום מס בגובה העולה על 10,000,000 ₪.

מכאן שאת השאלה אם שילם העותר את הקנס או את חלקו, אם לאו, ומהן הסיבות בגין לא שילם את הקנס ככל שלא שילמו, יש לשקול באותו אופן בו בוחנים שאלות אלה לגבי תשלום פיצוי שנקבע בגזר דין.

לעותר דנן ניתנה אפשרות לשלם את הקנס משך שנה שלמה מיום מתן גזר הדין, 30/05/12 ועד ליום 30/05/13.

אין חולק כי במהלך כל תקופה זו, לא שילם העותר את הקנס.

אכן מדובר בקנס בסכום גבוה שניתן להבין שיש קושי לשלמו באופן חד פעמי.

יחד עם זאת, כלל לא נטען בפנינו וגם לא הוצגה בפנינו ראיה לכך כי העותר פנה בבקשה למרכז לגביית אגרות וקנסות,

לאפשר לו לשלם בשיעורים חלק מן הקנס, אפילו חלק קטן, טרם שביקש להיות מוכרז כפושט רגל בחודש 04/2013.

בנסיבות אלו ובשלב זה, לגבי התקופה מיום גזר בדין ועד חודש 04/2013, ניתן לקבוע כי העותר לא שילם את הקנס ולא הראה גם שעשה מאמץ כלשהו על מנת לשלם חלק ממנו.

בחודש 04/2013 הגיש העותר בקשה להכריזו כפושט רגל.

ברור לחלוטין, כי הגשת בקשה שכזו אינה מלמדת על מאמץ לשלם את הקנס, אלא על מאמץ שלא לשלמו. למעשה בהגשת הבקשה לפש"ר יצר העותר עצמו "**מניעה**" משפטית לתשלום הקנס או חלקים ממנו.

תמיכה נוספת למסקנה זו מתקיימת ממחדלו של העותר מלהודיע לבית המשפט בעת שיזם את הליך הפש"ר הנ"ל, כי עומד נגדו קנס פלילי בסך של 500,000 ₪.

לא יהא מיותר לציין כי על קיומו של קנס זה, דיווח העותר לבית המשפט הנ"ל **רק 4 שנים מאוחר יותר**, ביום 20/03/17, עת הגיש לבית המשפט הנ"ל "**בקשה לצירוף תיק, לכלול הקנס בתיק הפש"ר**".

באותה בקשה בסעיף 6, טען העותר כי על פי גזר הדין הפלילי ניתנה לו אורכה של שנה לתשלום הקנס, היינו עד ל- 30/05/13, "**ובטרם חלוף התקופה, החייב הגיש בתאריך 24/04/13 בקשתו להכרזה כפושט רגל ולכן לא שולם הקנס**" (ההדגשה בקו אינה במקור - י.א.).

הלכה ידועה היא כי על המבקש מבית המשפט להכריז עליו כפושט רגל, לבוא לבית המשפט בידיים נקיות ובתום לב, ולפרוס בפניו את כל מהסכת העובדתית הן לגבי התקופה של יצירת החובות והן לגבי התקופה שלאחריה בה התגלתה לו חדלות פרעונם. בעניין זה ראה ע"א 7994/08 בעניין **דוד גוטמן נגד כונס הנכסים הרשמי** (01/02/11).

על העותר לא ניתן לומר שכך נהג, שכן, הסתיר מבית המשפט שם, את קיומו של החוב, קיבל צו כינוס נכסים שניתן שעה שבית המשפט הנ"ל לא ידע על קיומו של הקנס (ויתכן שלו ידע, היה שוקל אחרת בעניין צו הכינוס), ועתה נתלה העותר בהליך הפש"ר ובצו הכינוס שניתן כאמתלה חוקית המונעת ממנו תשלום הקנס.

קשה גם לקבל את הטענה כי עקב כך שהוטל עיקול על נכסיו הרשומים של העותר, לא היה באפשרותו לשלם את הקנס.

עברין המסתיר את פעולותיו משלטונות החוק, ניתן להניח לגביו הנחה מבוססת שאיננו מחזיק את כספיו הנזילים בחשבונות בנק, שם ניתן יהא בנקל להיוודע לקיומם ולעקלם.

אזכיר, הנטל להוכיח כי אסיר המבקש להשתחרר על תנאי הינו ראוי לשחרור, מוטל על האסיר, העותר במקרה דנן. נטל זה משתרע גם על האמור לעיל.

דומני כי נוכח המפורט לעיל, לא הרים העותר את הנטל הנ"ל ועל כן התוצאה אליה הגיעה הועדה, גם אם לא נימקה את מסקנתה באופן המפורט לעיל, אלא בקצרה, היא תוצאה נכונה. היינו, כי העותר לא הוכיח שהוא ראוי לשחרור.

תמיכה נוספת לעניין זה, ניתן למצוא גם בנימוקי הועדה באשר לחומר המודיעיני.

כמפורט לעיל, ברקע לפסק דין זה, בפני הועדה ואף בפנינו הוצג חומר מודיעיני המלמד על חשש לפגיעה בעותר מצד גורמים בעולם העברייני.

חשש זה יש לו זיקה לאירועים נשוא כתב האישום בו הורשע העותר.

אין מדובר בחשש שפג בנקודת זמן מסוימת אלא בחשש הקיים ועומד.

אכן העותר יצא לחופשות בנות 72 שעות, אולם כפי שטענה ב"כ המדינה, מדובר בחופשות בהן רותק העותר למקום גיאוגרפי מסוים (ביתו) ועל רקע זה ניתן להבין את הסכמת משטרת ישראל ליציאתו לאותן חופשות.

לא כך הדבר כאשר מדובר בשחרור מוקדם של מעל שנה, במהלכה יהא רשאי הוא להגיע למקומות שונים ואף לעבוד במקום עבודה.

ברור כי במצב זה בו מתהלך העותר בקהלים שונים בציבור, הסכנה לה חשוף הציבור, בשיקה לכוונות הפגיעה בו ע"י גורמים עברייניים, היא גדולה הרבה יותר מאשר מקום בו מרותק העותר במהלך חופשה בת מספר ימים למקום מגוריו.

ניתן לומר במונחי המשפט המינהלי, כי שלילת חופשה בנסיבות דנן, במקרה שבו מרותק העותר לביתו, לא תעמוד במבחן המידתיות, שעה שאי היעדרות לקבלת שחרור על תנאי, שעה שהעותר אינו מרותק למקום גאוגרפי ספציפי, תעמוד בוודאות במבחן שכזה מן הטעמים הנ"ל.

ב"כ העותר ביקש כי נלמד לעניינו של העותר מעניינו של אסיר אחר שעניינו נדון בוש"ר 64888/01/17 בעניין **מ.ת. נגד מדינת ישראל** (מיום 05/06/17).

לטענתו, גם שם מדובר היה בעבריו מרמה אשר היו לגביו מידעים חסויים וגם הוא, כפי שציינה הועדה, היה עבריו מאוים שבעניינו ציינה הועדה כי מדובר בעיקר לחשש לשלומם של האסיר עצמו אך אין היא פוסלת אפשרות כי חשש זה עלול להיות גם לגבי הציבור.

עיון בהחלטת הועדה בעניינו של האסיר הנ"ל, מלמד כי נסיבותיו שונות.

ראשית, תקופת המאסר של אותו אסיר קצרה מזו של העותר דנן.

ניכר גם כי היקף העבירות שעבר וחומרן, פחות מאלו של העותר דנן.

באשר לקנס שהיה על אותו אסיר לשלם, נאמר כי מדובר בקנס שנפרס לשיעורים וכי מועד התשלום הראשון נועד להיות 01/09/17, היינו טרם הגיע כלל, ולא כמו במקרה דנן, שבו, במועד הדיון בועדה, חלף כבר מועד תשלום הקנס.

באשר למסוכנות לציבור, עיון באותה החלטה מלמד כי אכן הועדה לא פסלה באותו מקרה שהחשש לפגיעה בעותר יכול להיות גם לגבי הציבור, ברם, סבורני כי גם אם שגתה הועדה באותו מקרה ועקב שגיאתה זו נחשף הציבור לסיכון הכרוך בפגיעה בעותר עצמו, אין מקום להנציח שגיאה זו גם במקרה דנן.

העותר אינו רשאי לטעון כי עמדת המדינה מפלה אותו לרעה ביחס לאותו מקרה, שכן, עמדת המדינה כמשיבה באותו הליך הייתה גם כן, כי אין להורות על שחרור האסיר שם.

מכל הטעמים שפורטו לעיל, אם תישמע דעתי, וכך אף אמליץ לחברי, תידחה העתירה.

**יונתן אברהם, שופט
[אב"ד]**

כבוד השופט ג'ורג' אזולאי

מסכים.

ג'ורג' אזולאי, שופט

כבוד השופט חנא סבאג

מסכים.

חנא סבאג, שופט

סוף דבר

הוחלט פה אחד, לדחות את העתירה כאמור בחוות דעתו של כב' הש' י. אברהם.

המזכירות תמציא העתק פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ"ה סיוון תשע"ז, 19 יוני 2017, בהעדר הצדדים.

חנא סבאג , שופט

גו'רג' אזולאי, שופט

יונתן אברהם, שופט
[אב"ד]